

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

L. Actus legitimi conditionem non recipiunt, neque diem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

to benignitatis: quò modò severitatem legum sublequitur, qui in dubio benigniorem earum interpretationem præfert severiori.

Neque secundò; quòd c. & §. fin. *De lite non contest.* ea poena decernatur, *Qua magis timeri debeat;* quia §. cit. agitur de rei contumaciter absentis inobedientia: quæ, cum peccatum & animæ malum sit, ad eam frangendam ea mediâ, quæ magis timentur & efficaciora sunt, meritò præferuntur; quòd ita certius citiusque consulatur animæ, cuius in iudiciis Ecclesiasticis præcipua ratio habetur: & si præ aliis profutura judicantur, duriora remedia mitioribus præferuntur, Felinus in c. fin. de *Præsumpt. n. 11.* & Menoch. *Lib. 6. Præsumpt. 2. num. 40.*

Ex eadem ratione Sacros Canones, excommunicationis mentionem simpliciter faciente, in dubio de majori exaudimus, c. *Si quis §. 9. de Sent. Excom.* & qui hæc censura semel ligatus est, in dubio de absolute, hanc non consecutus, sed illius vinculo adhuc ligatus præsumitur; ut, ei collatâ absolute, salutem animæ certius consulatur, Menoch. *Lib. 1. de Præsumpt. 9. 29. n. 18.* & Haunold. *Tom. 5. de. J. & J. tract. 4. n. 637.*

REGULA L.

Actus Legitimi conditionem non recipiunt, neque diem.

SUMMARIUM.

1. Regula hujus conciliatio cum simili Civili.
2. Actus legitimi duplicis generis sunt.
3. Sensus & ratio Regule.
4. Actus legitimi, conditionem de Jure Civili,
5. Et Canonico respuentes, referuntur.

6. Conditione ferè recipiunt contractus, etiam Nuptiales,
7. Et sententia censurarum.
8. Alij actus legitimi admittunt modum,
9. Et conditionem de præterito ac præsentem.
10. De futuro etiam conditiones tacite eis inexistunt.

Generalis hæc à Bonifacio VIII. concepta est, quàm illa Papi-niani, *Actus legitimi, qui non recipiunt diem vel conditionem, veluti emancipatio, acceptilatio, hereditaria aditio, servi optio, datio tutoris, in totum vitiantur per temporis vel conditionis adjectionem, tenor est Regula 77. in Pandectis:* cujus, ne laudatus Papa induxisse correctionem & à sacri non minùs, quàm prophani Juris principis recessisse videatur, cum his & illa ICT. nostra hæc Regula concilianda est auxiliò declarationis actuum legitimorum & discriminis inter eos.

Legitimus ergo actus esse potest duplici sensu. Unò; quòd lege sit introductus, approbatus vel receptus: quò sensu legitimi actus sunt non solum emancipatio, hæreditatis aditio & cæteri *Reg. 77. cit.* relati: sed etiam testamentum, codicillus, donatio, venditio, locatio cum reliquis contractibus, electio, postulatio, matrimonium, sponsalia, & plurimi alii. Alterò; quòd vel ex natura sua, vel ex speciali Juris dispositione conditionis & diei adjectionem non admittat, eorumque appositione vitietur, *Canisius hic & Barbolan. 6.* Unde

Civili accommodatus præsentis Regule sensus est, *Actus legitimi, qui vel ex natura sue institutione sua, vel ex speciali Juris prohibitione conditionis de futuro contingente, vel diei appositionem non admittunt.*

M m m m a

admit.

admittunt, eorum utriusque vel alterius duntaxat appositione vitiantur & invalidi sunt, Laiman Lib. 1. *crast.* 5. p. 1. *cap.* 7. n. 1. *ad finem, cit.* Canil. & Barbosa n. 7. cum n. 6. monuisset, illos actus ex natura sua conditionem vel diem non admittere, qui ex institutione sua certam & absolutam verborum formam habent. Ratio est; quia conditionis & diei adjectio contraria est substantiæ ac fini hujusmodi actuum legitimorum; cum isti instituti sint; ut certò & statim effectum aliquem purum sortiantur: cujusmodi effectus certa & præfens consecutio conditionis vel diei appositione frequenter impeditur.

4. Tales autem actus legitimi Civili Jure prodi sunt Emancipatio vel potius mancipatio, quæ fuit solennis quædam alienatio, quæ res mancipi libripende & quinque testibus præsentibus in alium transferebantur, ut ex Ulpiano ad *Reg. cit.* notat Ludwell. n. 16. Acceptilatio, utpote imitans naturam solutionis, cui sub incerto eventu suspendi repugnat; *l. Qui res 98. §. 8. ff. de Solut.* Hereditatis aditio: non etiam institutio hæredis; cum istius naturæ non repugnet adjectio conditionis: & lege, sicut ex certo tempore & ad tempus certum hæres quis institui prohibetur, sic in tempus incertum & sub conditione non minus quam purè institui apertè permittatur, §. *Hæres 9. Instit. §. 1. In tempus 62. ff. de Hæred. instit.* Ratio discriminis est; quia per aditionem hereditatis actu inducitur representatio testatoris: non etiam per hæredis institutionem. Optio sive electio servi & cæterarum rerum. Datio tutoris, non Testamentarii, sed Dativi, Ludwell. *à cit.* n. 16. quibus actibus à Papiniano, ut plerique autumant, exempli causâ expressis, Wilenbach, in *Reg. 77. cit.* n. 8. Manumissionem vindictâ & Ado-

ptionem addit, & Peckius *hic* n. 2. liberorum Exheredationem & Emancipationem, imò quoscumque actus, lege introductos, qui à præfenti executione nomen habent, & propterea conditionis ac diei adjectionem respuunt, addendos censet cum Alciato *Parerg. Juris Lib. 3. cap. 8.*

Jure Canonico spectatò hujusmodi actus imprimis sunt Baptismus, Pœnitentia, Eucharistia, & (Matrimonio duntaxat exceptò) cætera Sacramenta; quia ex institutione Divina certam verborum formam habent & quia eorum effectus à conditione istiusque eventu non pendent, conditionis ac diei appositionem non admittunt, Barbosa *hic* n. 9. & Strein. n. 2. Quin Matrimonium quoque, licet alias non respuat, earum tamen conditionum, quæ tribus conjugii bonis, scilicet insolubilitati, prolis procreationi & fidei conjugali adferantur, appositione vitiantur, *c. fin. de Condit. apposit.* Deinde Electiones ac Postulationes Prælatorum; cum neque sub conditione de futuro, *c. In electionibus 2. de Electi. in 6.* neque ad certum tempus eligi quis valeat, aut postulari, Glossa *in c. cit. V. Incerta*, neque in sui electionem vel postulationem à superiore confirmatâ vel admittam consentire ita possit, ut *in c. cit.* cum Joan. Andr. notat Franc. n. 4. Præterea Collationes beneficiorum Ecclesiasticorum saltem, quæ fiunt à Prælati, Papâ inferioribus, *cit.* Peckius n. 2. & Strein. n. 1. §. *Hic ita*,

Addunt aliqui Matrimonium: alii 6. excommunicationem cum reliquis censuris. Sed perperam. Illud; quodd sponsalitus & nuptialis cæterorum contractuum instar iniri valeat sub conditione, quæ ipsius bonis substantialibus non repugnat, *c. r. c. Super eo 5. §. c. fin. V. Licet, de Condit. apposit.* ut cum S. Thoma *in 4. dist. 29. q. 2.* & aliis notant *cit.* Barbosa n. 8. & Strein. n. 2. *pr.* Illas verò; quodd 7. præce-

præcedente continuatiã infligi etiam cen-
suræ valeant sub conditione, v.g. non ex-
hibendæ intra mensem satisfactiõnis, con-
tumaciæ continuandæ, excessus iterum
committendi, c. *A nobis* 21. de *Sent. ex-
com.* & c. *Romana* 5. V. *Nisi mora*, ibidem
en 6. Panormit. in c. *A nobis* cit. n. 8. &
in c. *Romana* cit. Anchoran. n. 5. Dominic.
n. 3. & Barbofa n. 11.

8. Neque, ut primò occurfu apparet,
Regulæ sic intellectæ aduersatur Primò;
quòd actus legitimi recipiant Modum;
cum ipsa etiam Baptismi ac Pœnitentiæ
Sacramenta valide conferantur sub modo,
v.g. *baptizo vel absolvo te, ut intra an-
num visites lumina Apostolorum*: condi-
tio autem & modus æquiparentur; quia
eorum æquiparatio locum duntaxat habet,
quoad obligationem & necessitatem
implendi, quam sicut conditionalis, sic etiam
modalis dispositio inducit: non quoad
dispositionis, eaque inductæ obligati-
onis suspensionem in tempus & eventum
futurum, l. *Cum ab eo* 41. ff. de *Con-
trah. empt.* quam ex natura sua vel legis
dispositione actus legitimi respuunt; ut
eorum appositione vitentur, Tiraquell.
de *Retract.* §. 1. gloss. 2. n. 34. cit. & Bar-
bofa n. 13.

9. Neque secundò; quòd actus legiti-
mos non vitient conditiones de præsentì
ac præterito, imò de futuro etiam necessa-
rio, v.g. *Si cras sol orietur*; quia conditiones
de præsentì & præterito eò ipsò; quòd
non pendent ab eventu futuro rei, sed illa
jam extiterit, aut actu existat, actum ejus-
que effectum in tempus & eventum futu-
rum non suspendunt, ab eòq; futuro non
reddunt dependentē, l. *Cum ad præsens* 37.
ff. de *Reg. credit.* & conditiones propriè nõ
sunt, l. *Etiam si* 3. §. 13. ff. de *Bonis libert.*
Conditiones etiam necessariæ, licet in e-
uentum futurum concipiuntur, nihilomi-
nus, quia is in sua causa determinatus jam

est, præsentium instar habentur; atque id-
circo, sicut de præsentì ac præterito, sic
etiam de futuro necessario apposita condi-
tio actum ejusque effectum non mora-
tur, §. *Conditiones* 6. *Instit. de V. O.* nec
propriè reddit conditionatum, §. 13. cit.
& l. *Si pupillus* 9. §. 1. ff. de *Novat.* ut
Lib. 4. tit. 5. n. 7. est dictum.

Neque tertio; quòd actibus legiti-
mis tacitè insint conditiones etiam de fu-
turo contingente, earumque conditio-
num expressio ferè non obsit; sic enim,
licet tutoris datio actus sit legitimus, ei
tamen inest conditio, *Si satisdederit*, &
si exprimatur, non obsit, l. 1. §. 1. *Eum* 2.
C. de *Tutor. & curat.* Non, inquam, e-
tiam hoc aduersatur; quia etiam tacitè
inexistentes conditiones, si exprimantur,
actum aliquando vitare, liquet, ex Civilis
Regulæ cit. Veru, *Nonnunquam tamen
actus supra scripti tacitè recipiunt, qua
aperitè comprehensa vitium adferunt, &c.*
Ut autem constet, quando conditio, quæ
tacitè inest, expressa non obsit, aut vitiet
actum, discrimen statuendum est inter e-
jusmodi conditiones; quædam enim prin-
cipaliter proveniunt ex natura rei sive
actûs, ut in tutoris datione, *Si satisde-
derit*: quæ, sicut tacitè inexistentes, sic
etiam eò modò, quò insunt, expressæ ac-
tum legitimum non vitiant; cum enim
quædam monitio potius, quam vera condi-
tio sint, dispositionem conditionatam
non reddunt; neque ipsam obligationem,
sed ejus tantum effectum & executionem
suspendunt, l. *Cum quid* 3. ff. *Si cert. petat.*
& l. *Conditiones* 99. ff. de *Condit. & de-
monstr.* Aliæ verò non ex natura actûs,
sed potius extrinsecus adveniunt ex vo-
luntate disponentis: quæ, licet tacitæ non
vitient, vitiant tamen actum, quando ex-
primuntur, ut in Acceptilatione, l. *Non-
nunquam* cit. & in casu l. *Legatum* 10. pr.
ff. de *Adimend. legat.* cit. Barbofa n. 19.

M m m m ;

REGU-